

# The Glories of Thai Crafts

Past . Present . Future

ครูช่างศิลปหัตถกรรม ปี 2565  
ประเภทเครื่องอื่น ๆ (กระจกเกียรียบโบราณ)



รัชพล เต้จ๊ะยา

# นายรัชพล เต้จ๊ะยา ครูช่างศิลปหัตถกรรม ปี 2565

ประเภทงาน : เครื่องอื่น ๆ (กระจกเกรียบโบราณ)



## รัชพล เต้จ๊ะยา (37 ปี)

งานช่างกระจกเกรียบอย่างโบราณเกิดขึ้นด้วยแนวความคิด การฟื้นฟู อนุรักษ์ และต่อยอดศิลปกรรมกระจกเกรียบของไทย

ในกระบวนการผลิตการประดิษฐ์แก้วหู-กระจกเกรียบที่หล่อหลอมขึ้นนี้ เป็นกระบวนการเล่นแร่แปรธาตุ (Alchemy) สูตรของตระกูลเต้จ๊ะยา (ไทเขิน) โดยหลักการ "หุงตะกั่วให้เป็นแก้ว" เจือด้วยวัตถุธาตุให้สี จากก้อนแร่ที่มีในผืนแผ่นดินไทย อันเป็นสมบัติของแม่พระธรณี ถือเป็นของสูงค่า นำมาประดับประดา แต่งแต้มเป็นงานศิลปกรรม ให้ประกายแก้วงามวิลาสเยี่ยงครึ่งบรรพชน



## การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

ความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะฟื้นฟูองค์ความรู้ของบรรพบุรุษเรื่องการหุงกระจก-แก้วโบราณ ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากสายสกุล เต้จ๊ะยา (ชาวไทเขิน) รุ่นที่ 4 ให้ศาสตร์แขนงนี้กลับคืนมาอีกครั้งในยุคปัจจุบัน เพื่อฟื้นฟูแก้วและกระจกเกี๋ยบอย่างโบราณ ซึ่งเป็นวัสดุศาสตร์ที่มีคุณค่าสำหรับการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมของช่าง ตลอดจนการนำไปบูรณะอนุรักษ์งานศิลปกรรมประดับกระจกเกี๋ยบของชาติ จึงประดิษฐ์กระจกเกี๋ยบขึ้นมาใหม่ โดยใช้วัตถุดิบแร่ธาตุ กระบวนการผลิตโบราณดั้งเดิมตามที่ได้รับถ่ายทอดมา สู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และต่อยอดเพื่อการบูรณะและอนุรักษ์ศิลปกรรมกระจกเกี๋ยบของไทยในอนาคตต่อไป



ซึ่งงานช่างกระจกเกี๋ยบอย่างโบราณของคุณรัชพล เต้จ๊ะยา เกิดขึ้นด้วยแนวความคิด การฟื้นฟู อนุรักษ์ และต่อยอดศิลปกรรมกระจกเกี๋ยบของไทย

**เพื่อการสืบสาน (อนุรักษ์)**

ฟื้นฟูกระบวนการผลิตกระจกเกี๋ยบของไทยตามอย่างโบราณ

**เพื่อการรักษา (อนุรักษ์)**

โดยนำกระจกเกี๋ยบที่ผลิตขึ้นไปบูรณะอนุรักษ์งานศิลปกรรมไทยมรดกของชาติ

**เพื่อการต่อยอด (อภีวัฒน์)**

แปรเปลี่ยนทุนทางวัฒนธรรมกระจกเกี๋ยบเป็นมูลค่า ในรูปแบบงานหัตถศิลป์ไทย



## ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะเชิงช่าง

กระจกเกรียบ-แก้วหุง" เป็นวัสดุเลื่อมพรายแสงที่มนุษย์สรรสร้างมาประดับประดางานศิลปกรรม เพื่อให้เกิดความงามตามอุดมคติ โดยมีเอกลักษณ์เฉพาะทางด้านเทคนิควิธีการหุงกระจก และวัตถุดิบแร่ธาตุตั้งต้น ซึ่งในกระบวนการผลิตการประดิษฐ์แก้วหุง-กระจกเกรียบที่หล่อหลอมขึ้นนี้ เป็นกระบวนการเล่นแร่แปรธาตุ (Alchemy)

"กระจกเกรียบ" ที่ผลิตขึ้นนี้เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากแนวคิด วัฒนธรรมนวัตกรรม (Innovation Culture) โดย พื้นฟูองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมในอดีต มาเป็นต้นแบบในการผลิตขึ้นมาใหม่ โดยขั้นตอนกระบวนการผลิตจะใช้วิธีการดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ

- เป็นการนำแร่ธาตุ ที่มีในท้องถิ่น ในแถบเมืองเชียงตุง (รัฐฉาน ประเทศพม่า) เชียงราย เชียงใหม่ จนถึงอุตรดิตถ์) มาผสม แล้วบดเป็นผง เรียกว่า "ยาสี" มาหลอมรวมกับตะกั่ว (จีน) จนได้แก้วเหลวร้อน มาดาดเคลงบนโลหะแผ่นเรียบ ซึ่งอาจจะใช้แผ่นหินชนิดพิเศษ เช่น หินหยก หินโมรา (Agate) หรือ หินนาคระสวย ตัดเป็นแผ่นบางให้ความร้อนทดแทนแผ่นโลหะ
- สูตรของตระกูล เต๋จ๊ะยา (ไทเขิน) โดยหลักการ "หุงตะกั่วให้เป็นแก้ว" เจือด้วยวัตถุดิบให้สี จากก้อนแร่ที่มีในผืนแผ่นดินไทย อันเป็นสมบัติของแม่พระธรณี ถือเป็นของสูงค่า นำมาประดับประดา แต่งแต้มเป็นงานศิลปกรรม ให้ประกายแก้วงามวิลาส เยี่ยงครั้งบรรพชน
- สูตรกระจกเกรียบที่ประดิษฐ์ขึ้นนี้จะใช้แร่ธาตุจากธรรมชาติทั้งหมด



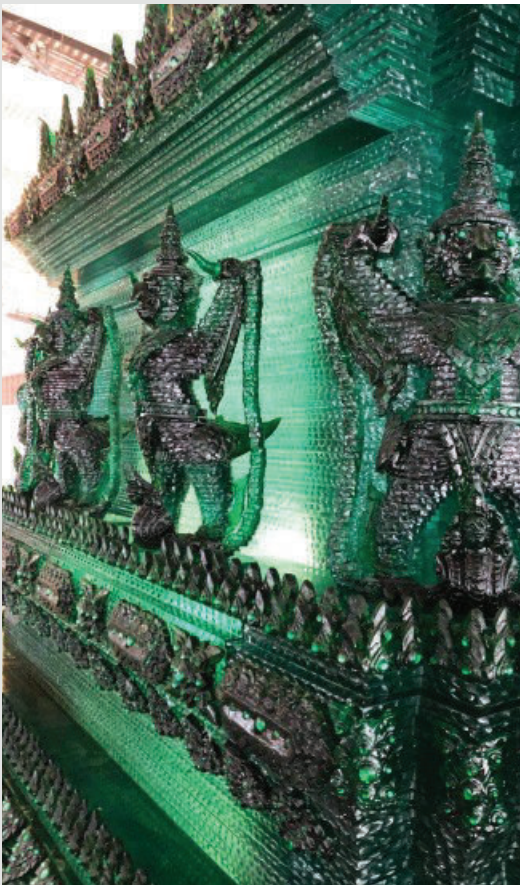






## เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

- ได้รับเกียรติให้ประดับกระจกเกรียบอย่างโบราณในงาน ปฐมากรรมบุษบกแก้ว สถาปัตยกรรมของชาติ ณ สนาม บินสุวรรณภูมิ เฟส ๒ (เฟสใหม่สุวรรณภูมิ จะเปิดใช้งาน ปี ๒๕๖๕)
- ปฏิบัติหน้าที่ช่างหลวงบูรณะอนุรักษ์กระจกเกรียบบริเวณฐานสิงห์ พุทธบัลลังก์พระศรีศากยมุนี ในพระวิหารหลวง วัดสุทัศนเทพวราราม (การบูรณะในพระบรมราชูปถัมภ์)
- ช่างบูรณะอนุรักษ์กระจกเกรียบประดับงานศิลปกรรมบานประตูจำหลักไม้ วัดมหรณพารามวรวิหาร
- จัดแสดงผลงานศิลปกรรมประดับกระจกเกรียบ นิทรรศการ ศิลปวัตถุ “วิจิตรภรณ์และประณีตศิลป์ แห่งไขน” 25 กุมภาพันธ์ - 26 มีนาคม 2565 ณ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน



## วิจิตรภรณ์ และประณีตศิลป์แห่งไขน

นิทรรศการศิลปวัตถุ  
เนื่องในการแสดงไขน  
และประณีตศิลป์  
ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากไขน

๒๕ กุมภาพันธ์ - ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๕  
ณ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน  
อังคาร - อาทิตย์ ๑๐.๐๐ - ๑๙.๐๐ น.







## การพัฒนาสร้างสรรค์ประยุกต์ หรือต่อยอดผลงาน

### ด้านการปรับประยุกต์เชิงชุมชน-สังคม

การผลิตกระจกกรรียบตามอย่างโบราณนี้ เป็น  
นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรม ในเชิงการบูรณะ  
-อนุรักษ์ทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม

### ด้านการปรับประยุกต์ทางวิชาการ

การผลิตกระจกกรรียบตามอย่างโบราณ เป็น  
นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมที่เกิดจากกระบวนการย้อนรอย  
องค์ความรู้ โดยใช้ประวัติศาสตร์ศิลปะมาสร้างเป็น  
สิ่งประดิษฐ์ในงานช่างโบราณ ที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน  
เป็นการส่งเสริมงานช่างในศิลปกรรมไทย ตลอดจน  
การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนสถานศึกษา  
เพื่อสร้างสรรค์ เพิ่มคุณค่างานศิลปกรรมไทยสู่นาคต  
ต่อไป

### การประยุกต์เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

ส่งเสริมการผลิตกระจกกรรียบตามอย่างโบราณ  
ที่ผลิตขึ้นนี้ เป็นงานหัตถกรรมขนาดเล็กภายในครัว  
เรือนที่สามารถนำไปประโยชน์ภายในองค์กร และนำ  
ไปใช้บูรณะซ่อมแซมศิลปวัตถุโบราณสำคัญต่างๆและ  
การเพิ่มคุณค่างานหัตถศิลป์ในท้องถิ่น เช่น เครื่อง  
ปั้นดินมอญเกาะเกร็ดประดับกระจกกรรียบ เครื่อง  
ศิราภรณ์ หัวโขนอย่างโบราณประดับกระจกกรรียบ  
เครื่องประดับปักไทย เป็นต้น





## ความมุ่งมั่นตั้งใจในการอนุรักษ์ สืบทอดในงานศิลปหัตถกรรม

ด้วยความมุ่งมั่น ความตั้งใจให้กระจกเกรียบที่ประดิษฐ์  
ขึ้นไปประยุกต์ใช้กับงานประเภทต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหัตถกรรม  
พื้นบ้านงานประดับเครื่องศราภรณ์ หัวโขน เครื่องละครในการ  
แสดง และงานปักไทยประดับกระจกเกรียบ โดยผู้ประกอบการ  
สามารถรังสรรค์พัฒนาเป็นสินค้าเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม  
ในท้องถิ่น

และที่สำคัญคือ การนำไปบูรณะซ่อมแซมศิลปวัตถุ โบราณ  
สำคัญต่างๆ ซึ่งมีความกลมกลืน คล้ายคลึงกับกระจกเกรียบที่  
มีอยู่เดิม นับว่าเป็นการบูรณะและอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และมุ่ง  
หวังให้คนรุ่นใหม่สามารถนำไปต่อยอดแปลงทุนทางวัฒนธรรม  
นวัตกรรมกระจกเกรียบ เป็นมูลค่า เช่น งานหัตถศิลป์ไทย และ  
แฟชั่นดีไซน์ เป็นต้น







## ประสบการณ์ การดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาสู่สังคม หรือชุมชน หรือคนรุ่นหลัง



- การหุงกระจกเกรียบ
- ให้การอนุเคราะห์กระจกเกรียบตามหนังสือขอความอนุเคราะห์แก่หน่วยงาน/บุคคล ที่นำกระจกเกรียบที่ประดิษฐ์ขึ้นไปใช้ประโยชน์ เช่น
  - โรงเรียนสตรีวิทยา
  - มหาวิทยาลัยศิลปากร
  - การบูรณะอนุรักษกระจกเกรียบวัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพมหานคร
  - การบูรณะอนุรักษกระจกเกรียบวัดมหรธนพาราม กรุงเทพมหานคร
  - ชุมชนหัตถศิลป์ที่ขอความอนุเคราะห์กระจกเกรียบไปใช้ต่อยอดเพื่อเพิ่มคุณค่างานหัตถกรรมในชุมชน เช่นเครื่องปั้นดินเผาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นต้น
  - ศิลปะนิพนธ์ของนักศึกษา เอกหัตถศิลป์ จากสถาบันต่างๆ
  - บูรณะพระพุทธรูปโบราณ วัดกาหรั จ. สงขลา
  - การปักไทยประดับกระจกเกรียบ ผ้าห่มพระประธาน วัดสระมณี จังหวัดอุดรธานี
  - ศูนย์พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น วัดท่าพุด จ. นครปฐม
  - การใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาและการบูรณะ ตามหนังสือขอความอนุเคราะห์ ฯลฯ
  - การบูรณะกรอบภาพโบราณประดับกระจกเกรียบ (สมัยรัชกาลที่ 1) วัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพมหานคร





## เกียรติบัตรหรือรางวัลที่เคยได้รับ (บางส่วน)

รางวัลเหรียญเงินการนำเสนอผลงานวิชาการ ณ นครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน  
“2021 Shanghai International Invention & Innovation Expo”

ชื่อผลงานวิชาการ กระจกเกรียบ : วัฒนธรรมนวัตกรรมการผลิตตามอย่างโบราณ  
เพื่อพัฒนาสู่การบูรณะ ศิลปกรรมไทย

(Kriab mirror : Innovation culture of ancient manufacturing.  
For the development of Thai art reconstruction.)





“

ความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะฟื้นฟูองค์ความรู้ของบรรพบุรุษ เรื่องการหุงกระฉก-แก้วโบราณ ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจาก สายสกุล เต๋จ๊ะยา (ชาวไทเขิน) รุ่นที่ 4 ให้ศาสตร์แขนงนี้ กลับคืนมาอีกครั้งในยุคปัจจุบัน เพื่อฟื้นฟูแก้วและกระฉก เกรียบอย่างโบราณซึ่งเป็นวัสดุศาสตร์ที่มีคุณค่าสำหรับการ สร้างสรรค์งานศิลปกรรมของช่าง ตลอดจนการนำไปบูรณะ อนุรักษ์งานศิลปกรรมระดับกระฉกเกรียบของชาติ

”



# **The Glories of Thai Crafts**

Past . Present . Future

The bottom of the page features several overlapping, wavy, glowing lines in shades of white and light grey, creating a sense of movement and depth against the light grey background.